

Historische informatie over elke plek in Nederland

'Historische informatie over elke plek in Nederland'. Dat biedt de website WatWasWaar, product van samenwerking tussen een groot aantal erfgoedinstellingen. 'Het WatWasWaar-avontuur begon in 2005 met het ontwikkelen van een toegankelijke manier om de oudste kadasterkaart van Nederland te ontsluiten' aldus Job Gerlings van WatWasWaar. Deze kadasterkaart uit 1832 was kort daarvoor gedigitaliseerd. Het bleek een lastige klus om deze toegankelijk te presenteren. En dus werd er een projectgroep aan het werk gezet om deze en andere kaarten gebruikersvriendelijk op het internet te zetten.

Militaire kaart Bijerland 1850, bron Nationaal Archief

believen in- en uitzoomen. Ook kun je bekijken hoe een perceel in de loop van de tijd van eigenaar is gewisseld door de gedigitaliseerde kadasterboeken te raadplegen. Voor je het weet dwaal je zo zomaar een aangenaam uurtje door historisch Nederland. Het geheel werkt dankzij een zelfontwikkelde *open source* GIS-applicatie die vele informatie-soorten aan kan en is gebouwd 'in een tijd waarin Google Maps en Google Earth nog niet bestonden' zo vertelt Job.

In WatWasWaar neemt een groot aantal erfgoedinstellingen deel, waaronder het Nationaal archief, het Kadaster en gemeentearchieven. Ze werken ook mee aan het ontwikkelen van standaarden door Digitaal Erfgoed Nederland. Hierbij is WatWasWaar – hoe kan het ook anders – vooral gefocust op de locatie-aspecten. Alle informatie die betrekking heeft op een geografisch punt moet locatiekenmerken krijgen, zoals een postcode of een x-y-coördinaat. De heilige graal van WatWasWaar is immers om alle historische gegevens over Nederland die aan een locatie verbonden zijn via haar website toegankelijk

te maken. Het richt zich op een eerste kennismaking met het materiaal via watwaswaar.nl en een gerichte doorverwijzing naar gedetailleerde informatie van andere erfgoedinstellingen zoals musea en bibliotheken. WatWasWaar zoekt daarom de samenwerking op met organisaties als het Geheugen van Nederland en het instituut Beeld en Geluid. Hoog op de verlanglijst staat ook om de Atlas van Willem Blaeu uit de zeventiende eeuw van het Regionaal Archief Leiden op de website te zetten. Mede geïnspireerd door de kortgeleden bezochte conferentie *Museums on the Web* in Canada barst de projectgroep van de nieuwe ideeën. 'Wat bijvoorbeeld straks mogelijk zou kunnen zijn', vertelt Job enthousiast, 'is dat je de WatWasWaar-informatie koppelt met je TomTom en je via je navigatiesysteem informatie krijgt over interessante historische gebouwen die je passeert. Maar dat is nog toekomstmuziek. Op kortere termijn zijn we op zoek naar een koppeling met Google Earth en met het ontwikkelen van een API (Application Programming Interface - IG) die ervoor zorgt dat je de kaartinformatie op je eigen website gebruikt waarna je er zelf toepassingen mee kunt maken.' Aan ideeën geen gebrek dus. WatWasWaar

Amsterdam grachtengordel, Kadasterkaart 1832

zoekt daarom volop naar nieuwe deelnemers, want ze zijn nog lang niet klaar met hun avontuur. (Ivo Gorissen)

Openingscherm WatWasWaar

Deze projectgroep die de toepasselijke naam WatWasWaar draagt, bestaat uit vier personen die opereren vanuit een kamer in het Amsterdamse stadsarchief aan de statige Herengracht. Ze laten zich ondersteunen door een vormgever en een softwarebureau. In september 2007 lanceerden ze de website watwaswaar.nl, met daarop onder meer de eerder genoemde kadasterkaart uit 1832 en een aantal militaire kaarten.

In de opzet om het materiaal toegankelijk te presenteren zijn ze bij WatWasWaar geslaagd. Wil je een bepaald gebied bekijken dan kom je daar door te klikken op de kaart van Nederland of door een zoekterm op te geven. Vervolgens kun je voor de kaart van je interesse kiezen en naar

Column

Michiel Leenaars

Dweilen onder de kenniskraan

Onze moderne wetenschap is het meest achtergebleven in de manier waarop we haar vastleggen. We maken grifgebruik van computers om te experimenteren, modelleren, visualiseren en via repositories beschikbaar te stellen. Maar daarna doen we het nog steeds zoals we honderden jaren geleden ook al deden: we schrijven jaar in jaar uit verslagjes van onze experimentjes en ons onderzoek, alsof het krantennieuws is. Het is allemaal zo comfortabel quasi-lineair, zo ad hoc, zo incrementeel archiefgericht – eigenlijk: zo geautomatiseerd zeventiende-eeuws. We hebben wat je wilt weten wel ergens hoor, ga maar eerst binnen het juiste vakgebied het juiste tijdschrift vinden en dan twintig jaargangen heen en weer bladeren om handmatig alle directe en indirecte referenties naar het oorspronkelijke artikel in alle andere wetenschappelijke tijdschriften na te lopen. De belangrijkste innovatie dankzij de computer: alles online, en dan op citaten kunnen klikken en full text search kunnen doen. Jippie.

Citeren kunnen we allemaal geweldig – en dat valt in ons te prijzen. Het was vier eeuwen terug ook een enorme sprong vooruit dat we leerden hoe systematisch naar elkaar te verwijzen. Maar is het geen tijd om in het tijdperk van een wereldwijd internet en dito web meer te willen? De boekhouding van de wetenschap is een constructie van lik-mijn-vestje. Als wetenschapper B vijftiengintig jaar na wetenschapper A bewijst dat iets onjuist is, hebben we geen mechanisme om al het onderzoek dat besmet is door de fouten van A tussen haakjes te zetten – en iedereen die patiënten onnodig behandelt met een gevaarlijk medicijn met een mailtje te kunnen waarschuwen. Is onze kennis echt niet zo vast te leggen dat we real-time overzicht hebben en dat we minder meta-onderzoek nodig hebben om te snappen wat de stand van zaken is? Bij gebrek aan beter, moeten we binnen de wetenschap uit pure armoede terugvallen op Wikipedia en haar talrijke kleinere zusters om onze kennis in niet-semantic hypertext te disambigueren en aan elkaar te linken, om discussie in real-time samen te vatten en te annoteren. De kenniskraan staat open, en wat we weten als individu hangt af van hoe goed we kunnen dweilen – maar weten hoe het opschiet doen we niet. We zetten geen ICT in om ons voortschrijdend inzicht zelf te mappen, en op een slimme manier te beschrijven hoe complex en genuanceerd ons totaalmodel van de werkelijkheid nu is. Dat model is er ook niet, tenminste niet buiten onze eigen hoofden. We hebben wel stapels en stapels met tienduizenden wetenschappelijke tijdschriften in onze bibliotheken en online. Die razendsnel kunnen doorzoeken maakt het alleen niet helderder hoe die informatie zich nu tot elkaar verhoudt, maar laat ook zien hoe pijnlijk de kloof is tussen letterlijk honderden miljoenen wetenschappelijke artikelen en de mens die kennis tot zich wil nemen. Een feitelijk onmogelijke taak. Data zijn beschikbaar, maar niet verwerkbaar. Waar blijft de ICT als je haar echt nodig hebt?

Michiel Leenaars is directeur van de vereniging Internet Society Nederland en adviseur van de NWO-stichting Nationale Computerfaciliteiten.

Klijn, Edwin en Yola de Lusenet: Tracking the reel world, a survey of audiovisual collections in Europe; European Commission on Preservation and Access (ECPA), Amsterdam, 2008 - ISBN 9789069845463

This report presents the results of a study on audiovisual collections undertaken in the framework of TAPE (Training for Audiovisual Preservation in Europe). Based on data, collected from hundreds of organizations all over Europe, most of them archives, libraries, museums and (research) institutes that hold audiovisual recordings as minority collections, this is the first extensive report on preservation and access of sound and moving image material outside the broadcasting sector and large audiovisual archives.

Gelezen

Sesink, L., R. van Horik, H. Harmsen (red): Datakeurmerk, kwaliteitsrichtlijnen voor digitale onderzoeksdata in Nederland; Den Haag, DANS, 2008 (pp.18)

Om te zorgen dat gearchiveerde data in de toekomst nog te vinden, te herkennen en te gebruiken zijn, kreeg DANS bij de oprichting van KNAW en NWO de opdracht om een datakeurmerk te ontwikkelen: richtlijnen voor het duurzaam opslaan en toegankelijk houden van data. De in dit document geformuleerde kwaliteitsrichtlijnen zijn van belang voor onderzoekers en instellingen die digitale onderzoeksbestanden aanleggen, voor organisaties die onderzoeksbestanden archiveren en voor gebruikers van onderzoeksdata. De uitgave kan kosteloos worden besteld via info@dans.knaw.nl. Downloaden kan ook, vanaf de Datakeurmerk website: <http://www.datakeurmerk.nl/>

Gideon, basisvoorziening geo-informatie Nederland, Visie en implementatiestrategie 2008-2011; Den Haag, Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, 2008.

In opdracht van het ambtelijke Geo Informatie-beraad hebben Geonovum en Ruimte voor Geo-informatie (RGI) zich gebogen over de verdere ontwikkeling van een nationale geo-informatie infrastructuur (NGII). De nota bevat een visie op de verdere ontwikkeling van de NGII. Daarnaast gaat GIDEON ook in op de uitvoering en de implementatie. De verdere bestuurlijke verankering van GIDEON wordt ter hand genomen door de ministeries van VROM en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. De nota wordt respectievelijk aangeboden aan de Ministerraad en de Tweede Kamer.

Wichers Hoeth, L., onder redactie van Ch. Gielen e.a.: Kort begrip van het intellectuele eigendomsrecht; Deventer, Kluwer, 2007 - ISBN 9789013043341

Dit is een up-to-date gebrachte versie van een al langer bestaand handboek op het terrein van de intellectuele eigendomsrechten. Het is in de eerste plaats een naslagwerk en bevat een uitgebreide verzameling verdragen, Europese richtlijnen en Nederlandse wetgeving samen met de hierop gebaseerde jurisprudentie. Het is daardoor een rijke bron van informatie,

niet alleen voor juristen maar voor iedereen die met intellectuele eigendomsrechten te maken heeft. Een terrein dat bij uitstek volop in beweging is wordt gevormd door de digitale eigendomsrechten. Auteursrechten op digitale publicaties en software krijgen dan ook veel aandacht en aan het databankrecht is een apart hoofdstuk gewijd.

Leeuw, Edith D. de, Joop J. Hox, Don A. Dillman: International handbook of survey methodology; Psychology Press, 2008 - ISBN 9780805857528

Taking into account both traditional and emerging modes, this comprehensive new handbook covers all major methodological and statistical issues in designing and analyzing surveys. With contributions from the world's leading survey methodologists and statisticians, this invaluable new resource provides guidance on collecting survey data and creating meaningful results. Intended for advanced students and researchers in the behavioral, social, and health sciences, this 'must have' resource will appeal to those interested in conducting or using survey data from anywhere in the world, especially those interested in comparing results across countries. The book also serves as a state-of-the-art text for graduate level courses and seminars on survey methodology. A companion website contains additional readings and examples.